

Titel: Med ondt skal ondt fordrives, 1800-1840 (Ludere, lommetyve og lirekasssemænd) (1)

Tema: Historien om Underdanmark 1800-1840

Fag: Historie og samfundsfag

Målgruppe: 7. kl., 8.kl, 9.kl og ungdomsuddannelser

Tv-kanal, udsendelses år, antal min. DRK, 2015, 30 min.

Udsendelsen kan bruges som baggrunds-appetizer til undervisning i historiekanonpunkterne "*Grundloven 1849*", "*Systemskiftet 1901*", "*Kvindernes valgret*" og "*Kanslergadeforliget 1933*", hvis læreren ønsker at belyse demokratiets bagside eller Velfærdsamfundets skyggesider i et historisk lys eller i samfundsfagets kompetenceområder "*Sociale, kulturelle og økonomiske forhold*" med fokus på Velfærdssamfundets historiske udvikling og de rettigheder og pligter, der spiller ind her for det enkelte individs muligheder over tid.

Læreren kan stille vejledningens fem elevspørgsmål før eller efter visningen, og for at lette lærerens forberedelse rummer vejledningen også svar på elevspørgsmålene.

Faglig relevans / kompetenceområder

Med 1. udsendelse gives et overblik over de socialt svages stilling i Danmark i begyndelsen af 1800-tallet og her frem mod 1840 i årene før folkestyret blev en kendsgerning i Danmark i 1849. Udsendelsen giver eleven et levende indblik i historiekanonpunkterne "*Københavns bombardement 1807*" (især levevilkår), "*Grundloven 1849*", "*Systemskiftet 1901*", "*Slaget på Fælled*", "*Kvindernes valgret 1915*" og "*Kanslergadeforliget 1933*" (især den nye sociallovgivning).

Ideer til undervisningen

Elevspørgsmål

1: Prøv at beskriv datidens syn på kriminalitet.

2. Hvilke tanker ligger bag skolereformen som kommer i starten af Ole Kollerøds levetid, og hvilken betydning får det for Ole Kollerød?

3. Giv en beskrivelse af det København Ole Kollerød møder i 1821, da han kommer til byen?
4. Ud fra filmen og litteratursøgning andre steder på nettet, hvad kan man så sige, om den overklasse, der lever i Københavns klunkehjem? Og herudover, hvad kan man sige om Guldalderen som er tidens litterære periode?
5. Lav vha. søgning på nettet en perspektivering til, hvad der sker senere hen med: - 1. København længere fremme i 1800-tallet (google evt. "koleraepidemi", "voldenes fald", "Danmarks grundlov" etc.) - 2. Litteraturen og kunsten (google evt. "Det moderne Gennembrud").

Svar på elevspørgsmål

1: De kriminelle dæmoniseres og udstilles til fuldt skue til advarsels og afskrækkelse. Flere mener, at kriminalitet er en medfødt lidelse, der påvirker både sind, udseende og adfærd. Fx er Ole Kollerød beskrevet som et umenneske, hvis fysiologi indikerer, at han skulle være kriminel.

2: Bag skolereformen (1814) ligger bl.a. en tanke om, at man skal behandle børn mere humanitært. Men for Ole får dette ingen betydning. Han bliver taget ud af skolen og oplever stadig prygl og sadistisk behandling, da han bliver sendt til en rig slægtnings gård. I samfundet er det i det hele taget indlejret, at den stærke tugter den svage, og den svage tugter den endnu svagere!

3: Københavns volde er endnu ikke faldet. I dagstimerne kan man forlade byen gennem byporte, men efter kl. 21 om aftenen er Københavns borgere tvunget til at færdes i de små, mørke og uhumske gader. Alle mulige forskellige folkeklasser lever side om side med alverdens kreaturer - heste, køer, grise, får og vilde hunde. Titusindvis af Københavnere lever i bittesmå lejligheder i baggårde, stuvet sammen med rotter, fugt og kulde. Ekskrementer ligger i bunker og gærder og forholdene er dybt sundhedsskadelige og uhumske.

4: Overklassen lever et liv langt fra det, som Ole Kollerød beskriver. Det er for de rige og litterære guldalderens tid: hverdagen idylliseres. Kunsten viser det smukke, rene og gudfrygtige liv på landet, i naturen, i Klunkehjemmene. Der skrives om Gud, konge og fædreland. Det er her H. C. Andersen skriver sine kunsteventyr og Oehlenslager skriver nationalsangen. Overklassen i København tager mere og mere afstand fra pøbelen, og disse opfattes som havende ansvar for egen ulykke.

5: Kom ind på bl.a. dårlige levevilkår i byerne giver sygdomme, København by-fornyes og de gamle bymure (volde) rives ned og byen åbner sig. Andre danske befolkningsgrupper (end rige og gamle mænd) kræver efterhånden mere indflydelse (grundlov og folkestyre). Disse begivenheder sætter sig også igennem i kunst og litteratur i det senere Moderne Gennembrud (fra ca.1870'erne), hvor også seksualitet, religions frihed, økonomisk ligestilling m.m. debatteres.

Supplerende materialer

Besøg <https://ucc.dk/cfu/vejledning/kulturfag/historie> for inspiration til yderligere undervisning. Se især historiekanonpunkterne "*Københavns bombardement*", "*Grundloven 1849*", "*Slaget på Fælled*", "*Kvindernes valgret*" og "*Kanslergadeforliget 1933*"